

College van B&W

Datum	2 september 2025
Zaaknummer	2208186
Team	Programma's & Projecten
Portefeuillehouder	5.1.2e
Onderwerp	Collegebesluit vaststellen bestuursovereenkomst met COA voor azc Lochem

Besluit

1. De bestuursovereenkomst, inclusief bijlagen, tussen het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA) en de gemeente Lochem voor opvanglocatie Ampsenseweg Lochem (Bijlage 1) te sluiten;
2. De gemeenteraad over dit besluit te informeren door middel van de raadsmemo "College sluit bestuursovereenkomst met COA voor opvanglocatie Ampsenseweg Lochem" (bijlage 2).

Inleiding

Vanuit de Spreidingswet heeft de gemeente Lochem de wettelijke plicht om opvangcapaciteit voor asielzoekers te realiseren. In het provinciaal plan is opgenomen dat de gemeente Lochem 250 opvangplekken moet realiseren. U wees hiervoor de Ampsenseweg aan als opvanglocatie. Om dit mogelijk te maken heeft COA de locatie Ampsenseweg 10-20 aangekocht. Op 10 maart 2025 heeft de gemeenteraad kaders vastgesteld voor de bestuursovereenkomst die het college en het COA gaan sluiten voor de opvanglocatie Ampsenseweg Lochem.

In het traject naar realisatie van deze opvanglocatie heeft Bureau Beke het rapport "Opvang in Ampsen" opgesteld. Hierin zijn de risico's voor leefbaarheid van de vestiging van een opvanglocatie en bijbehorende oplossingsrichtingen voor deze risico's op deze locatie in beeld gebracht.

Bij de vaststelling van de kaders voor de bestuursovereenkomst op 10 maart 2025 is besloten dat de oplossingsrichtingen in dit rapport het uitgangspunt zijn voor de afspraken over de voorwaarden voor het realiseren van deze opvanglocatie tussen COA en de gemeente Lochem. Deze worden vastgelegd in een bestuursovereenkomst. In bijlage 3 is de uitwerking van het raadsbesluit betreffende kadersbestuursovereenkomst met COA opgenomen.

Beoogd maatschappelijk effect

1. Structureel voorzien in de wettelijke taakstelling en maatschappelijke verantwoordelijkheid voor het aantal op te vangen asielzoekers, zoals in de visie 'Een thuis voor nieuwkomers in de gemeente Lochem', de kaders voor de vast te stellen bestuursovereenkomst die op 10 maart 2025 zijn vastgesteld en in het Pluspuntakkoord dat op 31 januari 2025 door de coalitiepartijen is vastgelegd.
2. Invloed op opvang van asielzoekers uitoefenen zodat de leefbaarheid geborgd blijft.
3. Goede integratie van asielzoekers in de Lochemse samenleving, zoals is vastgelegd in de visie 'Een thuis voor nieuwkomers in de gemeente Lochem'.

Financiële consequenties

De gemeente krijgt een vaste jaarlijkse vergoeding voor de opvang van asielzoekers en amv en een vergoeding voor uitvoering van de Spreidingswet. Deze vergoedingen worden gebruikt om de financiële lasten te betalen van:

- Verkeersveiligheids- en leefbaarheidsbevorderende maatregelen,
- onafhankelijk onderzoek naar leefbaarheid,
- onderwijsachterstanden beleid (VVE en leerplicht),
- activiteiten die integratie in de samenleving bevorderen, zoals de inzet van Welzijn Lochem om asielzoekers te koppelen aan bestaande activiteiten en taallessen te organiseren, het Buddy-to-Buddy traject, het project 'Op weg naar werk', waarin asielzoekers worden voorbereid op, en begeleid worden naar betaald werk, het project 'Grenzeloos muziek'.

Doordat in 2025 en 2026 de jaarlijkse vergoeding op basis van het totale aantal capaciteitsplekken wordt toegekend, maar de activiteiten voor integratie van asielzoekers pas plaats vinden vanaf het moment dat ook de 185 asielzoekers opgevangen worden, ontstaat in deze jaren een financieel overschot. Een financieel overschot of eventueel tekort wordt verrekend met de reserve opvang ontheemden.

Vanaf het jaar waarin ook de 185 asielzoekers op de opvanglocatie opgevangen worden, zijn de vergoedingen taakstellend voor de uitgaven.

De incidentele bijdrage 'Compensatie voor extra kosten feitelijk gebruik openbare ruimte' wordt ingezet voor de kosten van aanpassingen aan infrastructuur en openbare ruimte. Deze bijdrage kan ook ingezet worden voor preventieve maatregelen. Na het vaststellen van de bestuursovereenkomst sluit het college een nadere overeenkomst met COA waarin dit wordt vastgelegd.

Voor buitengewoon hoge kosten voor jeugdzorgtrajecten voor asielzoekers en amv, de aanleg van een fiets/voetpad of onderwijshuisvesting die niet door het Ministerie van Onderwijs wordt vergoed, kan het college een vergoeding aanvragen bij het Ministerie van Asiel en Migratie op basis van artikel 8 van het voormalig Faciliteitenbesluit.

De financiële consequenties worden verwerkt in de begroting en de jaarstukken. Als voor de uitvoering van activiteiten meer financiële middelen nodig zijn dan de jaarlijkse vergoeding, legt het college dit voor aan de gemeenteraad.

Argumenten

1.1 De opvanglocatie zorgt voor een structurele invulling van de wettelijke taakstelling om asielzoekers op te vangen.

Sinds 1 februari 2024 is de Spreidingswet van kracht. Daarin krijgen gemeenten structureel de wettelijke taak te zorgen voor een aantal asielopvangplekken. Op 1 juli 2025 hadden in de gemeente Lochem 250 asielopvangplekken aanwezig moeten zijn. De overeenkomst borgt de randvoorwaarden waarbinnen het COA deze 250 opvangplekken kan realiseren.

1.2 De bestuursovereenkomst past binnen de kaders die de gemeenteraad heeft gesteld

De afspraken in de bestuursovereenkomst zijn gemaakt binnen de kaders die de gemeenteraad op 10 maart 2025 heeft gesteld, zoals wordt toegelicht in bijlage 3. In dit kader is aangegeven dat het COA voor zijn businesscase 30 jaar gebruik wilde maken van de locatie, maar dat het college dat niet wenselijk en realistisch achtte en het realistischer achtte uit te gaan van een overeenkomst van 10 jaar en deze te evalueren. COA heeft aangegeven het perceel alleen aan te kunnen kopen op basis van een overeenkomst van minimaal 15 jaar. Deze termijn maakt het mogelijk langjarige afspraken te maken met betrokken partijen om leefbaarheid en integratie in de samenleving op een effectieve manier vorm te geven, om binnen de kaders van de gemeenteraad aan onze wettelijke taakstelling te kunnen voldoen. Daarom is besloten een overeenkomst voor 15 jaar aan te gaan.

1.3 Uitvoering van de visie 'Een thuis voor nieuwkomers in de gemeente Lochem' is geborgd in de bestuursovereenkomst.

Op 28 mei 2024 heeft de gemeenteraad de visie 'Een thuis voor nieuwkomers in de gemeente Lochem' vastgesteld. Daarin staat dat de gemeente Lochem de opvang van asielzoekers als een maatschappelijke opgave ziet. Met de afspraken in deze overeenkomst worden uitgangspunten uit

deze visie uitgewerkt. We zorgen voor een leefbare situatie voor zowel nieuwkomers als inwoners, houden regie op vraagstukken over opvang en meedoen van nieuwkomers en hebben aandacht voor participatie van betrokkenen in de samenleving.

In de bestuursovereenkomst is afgesproken dat statushouders die gekoppeld worden aan de gemeente Lochem zoveel mogelijk afkomstig zijn uit de opvanglocatie Ampsensweg Lochem. De afspraken en inzet van extra financiële middelen zijn erop gericht dat deze toekomstige inwoners van de gemeente Lochem sneller kunnen meedoen in de samenleving, zichzelf kunnen ontplooiën, kunnen deelnemen aan het arbeidsproces en zo zelfredzaam mogelijk zijn.

1.4 In de bestuursovereenkomst en bijlagen worden afspraken gemaakt om de leefbaarheid in de openbare ruimte te borgen.

De gemeenteraad heeft het college gevraagd de risico's voor de opvang van asielzoekers in beeld te brengen. U heeft Bureau Beke gevraagd dit te uit te voeren. Bureau Beke heeft hierover een rapport opgesteld. De gemeenteraad heeft in het besluit over de kaders voor de bestuursovereenkomst aangegeven dat dit rapport het uitgangspunt is voor oplossingsrichtingen op het gebied van leefbaarheid. De aanbevelingen in dit rapport zijn verwerkt in de startversie van het beheerplan opvanglocatie Ampsensweg Lochem (bijlage 4).

In de overeenkomst is afgesproken een omwonendenoverleg en een beheergroepoverleg in te stellen. De beheergroep monitort de vragen, meldingen, klachten en incidenten op het gebied van leefbaarheid. Op basis daarvan adviseert zij het COA, het college van de gemeente Lochem en de politie over het op- en afschalen van beheersmaatregelen. In de beheergroep zijn omwonenden, gemeente en COA vertegenwoordigd. De beheergroep vergadert de eerste twee maanden eens per twee weken. Daarna kan de frequentie worden bijgesteld.

1.5 De bestuursovereenkomst is door een onafhankelijke jurist gecheckt

De raad stelde als voorwaarde aan het sluiten van de bestuursovereenkomst dat deze door een onafhankelijke jurist zou worden gecheckt. Om die reden hebben wij ^{5.1.2e} Advocaten de bestuursovereenkomst voorgelegd en deze heeft op onderdelen input geleverd. De adviezen en suggesties van ^{5.1.2e} zijn overgenomen.

2.1 Met de raadsmemo wordt de gemeenteraad geïnformeerd over het sluiten van de bestuursovereenkomst en de uitwerking van de kaders die zij hiervoor heeft gesteld

Op 10 maart 2025 heeft de gemeenteraad kaders gesteld voor de bestuursovereenkomst tussen COA en het college. Met de raadsmemo (bijlage Raadsmemo College sluit bestuursovereenkomst met COA voor opvanglocatie Ampsensweg Lochem) informeert het college de gemeenteraad over het afsluiten van de bestuursovereenkomst en de invulling van deze kaders. De bestuursovereenkomst, (bijlage 1), de Kaders bestuursovereenkomst asielopvanglocatie met COA (2141595) (bijlage 3), en het startdocument beheerplan Ampsensweg Lochem (bijlage 2) worden als bijlage meegestuurd.

Risico's en kanttekeningen

1.1 In gebruik name terrein en wet- en regelgeving

Het COA zal het terrein in gebruik moeten nemen conform wet- en regelgeving. Afhankelijk van de activiteiten die het COA ontplooit kan worden volstaan met een melding en/of is een vergunning nodig. Dit zijn procedures waaraan altijd een zeker procesrisico verbonden is. Een procesrisico kan betekenen dat bepaalde activiteiten vertraging krijgen of zelfs niet kunnen doorgaan. De verantwoordelijkheid daarvoor ligt primair bij het COA. Want hoewel de gemeente belang heeft bij de realisatie van de opvang heeft zij ook haar overige publiekrechtelijke verantwoordelijkheden waar het de toetsing van aanvragen betreft te waarborgen.

1.2 Het Faciliteitenbesluit is per 1 juli 2025 vervallen.

Het Faciliteitenbesluit is per 1 juli 2025 vervallen. Het mechanisme voor het toekennen van de financiële vergoedingen blijft gelijk; de uitkering wordt alleen niet meer via COA maar als een decentralisatievergoeding door het Ministerie van Asiel en Migratie uitgekeerd. Het Ministerie van

Asiel en Migratie is van plan hiervoor nieuwe wetgeving te maken. Op dit moment is de intentie de vergoedingen in stand te houden maar een nieuw kabinet kan andere keuzes maken.

In de bestuursovereenkomst is afgesproken dat de gemeente Lochem recht heeft op dezelfde vergoedingen als in het vervallen Faciliteitenbesluit vastgelegd is. Ook is afgesproken dat als vergoedingen in de nieuwe wetgeving negatieve financiële gevolgen hebben voor de gemeente Lochem, COA en de gemeente Lochem aanvullende financiële afspraken maken. Deze worden, indien nodig, in een addendum aan de bestuursovereenkomst toegevoegd.

1.3 Voor incidentele vergoeding van kosten voor aanpassingen aan de infrastructuur in de openbare ruimte moeten de afspraken nog worden vastgelegd

De kosten voor aanpassingen aan infrastructuur in de openbare ruimte, eventuele kosten door preventieve maatregelen worden vergoed uit de incidentele vergoeding "Compensatie voor extra kosten feitelijk gebruik openbare ruimte". Hiervoor sluiten COA en het college een aanvullende overeenkomst. Er is een risico dat geen overeenstemming bereikt wordt over de hoogte van deze vergoeding.

1.4 De vergoeding van buitengewone kosten is afhankelijk van goedkeuring door het Ministerie van Asiel en Migratie

Voor kosten voor de aanleg van een fiets/voetpad, extra onderwijshuisvesting die niet vergoed worden door het Ministerie van Onderwijs en onevenredig hoge kosten voor jeugdzorg voor amv en asielzoekers kan een beroep worden gedaan op een incidentele uitkering op grond van Artikel 8 van het voormalig Faciliteitenbesluit. Deze aanvraag moet worden goedgekeurd door het Ministerie van Asiel en Migratie. Het Ministerie van Onderwijs of het Ministerie van Asiel en Migratie kan besluiten deze aanvraag gedeeltelijk of niet toe te kennen. Het COA heeft aangegeven dat het Ministerie van Asiel en Migratie onevenredig hoge kosten voor Jeugdzorg over het algemeen vergoedt. Als de vergoeding voor de andere maatregelen die het college belangrijk vindt vanuit het Rijk onvoldoende is, legt het college een besluit voor aan de gemeenteraad. Als de gemeenteraad niet instemt met het voorstel, worden deze maatregelen niet uitgevoerd.

Integraal

Over dit voorstel is afgestemd met de afdelingen financiën, inkoop en juridische zaken, communicatie, civiel en verkeer, toezicht en handhaving, ruimtelijke en economische ontwikkeling, maatschappelijke ontwikkeling en vastgoed, jeugd met gezin & leerplicht en participatie.

Communicatie/ burgerparticipatie

Dit voorjaar heeft het college alle omwonenden gesproken. Op 6 mei 2025 vond een meedenkbijeenkomst met omwonenden en belanghebbenden plaats. In juni heeft het college een aantal gesprekken met de belangenvereniging Exel en omstreken gevoerd. Op 26 augustus heeft een bijeenkomst met de meest nabije omwonenden plaats gevonden over de afspraken in de bestuursovereenkomst.

Na dit besluit:

- Wordt de raadsmemo College sluit bestuursovereenkomst met COA voor opvanglocatie Ampsenseweg Lochem wordt naar de gemeenteraad verzonden.
- Worden omwonenden en belanghebbenden geïnformeerd met een nieuwsbrief.
- Ontvangen de lokale en regionale media een persbericht.

Uitvoering

Na dit besluit wordt de overeenkomst getekend. COA en de gemeente Lochem sluiten een aanvullende overeenkomst voor de incidentele vergoeding "Compensatie voor extra kosten feitelijk gebruik openbare ruimte".

- In september zijn diverse bewonersavonden gepland:
 - o Op 3 september organiseert COA een rondleiding voor belanghebbenden plaats op de (nog lege) opvanglocatie voor amv en is er gelegenheid om vragen te stellen aan COA en de gemeente.
 - o Op 9 september wordt in het gemeentehuis een bijeenkomst georganiseerd waarin de bestuursovereenkomst wordt toegelicht en er gelegenheid is vragen te stellen aan de wethouder.
 - o 16 september organiseert COA het eerste omwonendenoverleg.
 - o 22 september vindt het eerste overleg van de beheergroep plaats.
 - o In de komende maanden wordt een informatiebijeenkomst georganiseerd door de Belangenvereniging Exel en Omstreken (BEO) gericht op voorlichting over de opvang en handelingsperspectieven bij overlast.

Openbare bijlagen:	
---------------------------	--

Bijlage RAAD_Raadsmemo "College sluit bestuursovereenkomst met COA voor opvanglocatie Ampsenseweg Lochem"

Bijlage 1 RAAD_Bestuursovereenkomst opvanglocatie Ampsenseweg Lochem

Bijlage 2 RAAD_Startdocument opvanglocatie beheerplan Ampsenseweg Lochem

Bijlage 3 RAAD_Uitwerking raadsbesluit betreffende kaders bestuursovereenkomst

Bijlage 4 RAAD_Bijlage 4 Persbericht Gemeente en COA sluiten bestuursovereenkomst

Vertrouwelijke bijlagen:

Geen

Legenda toegepaste uitzonderingsgrondslagen

In dit document zijn gegevens definitief geanonimiseerd op grond van:

Wet	Artikel	Omschrijving	Pagina's
Wet open overheid	Art. 5.1 lid 2 sub e	De eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer	1, 3